Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Lausunto koskien valtioneuvoston selvitystä: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029, Asia: E 58/2023 vp

Yleistä

- Valtioneuvoston selvityksessä kuvataan hyvin Suomen avaintavoitteita EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan vaikuttamiseksi. Valtioneuvoston ja ministeriöiden on tärkeää olla aktiivinen EU-politiikkaan vaikuttamisessa ja tehdä sitä hyvässä yhteistyössä ja vuoropuhelussa suomalaisten yritysten ja sidosryhmien kanssa.

- Valtioneuvoston selvityksessä linjataan hyvin ja perustellusti, että *Suomen tavoitteena on parempi ja vähäisempi EU-sääntely* ja että *EU-sääntelyn on oltava selkeää ja oikeusvarmuutta lisäävää*. Näin toimiminen on tärkeää esimerkiksi EU-tekoälysääntelyä implementoitaessa, jotta jatkossakin turvataan tekoälyä hyödyntävä tuotekehitys.

- Selvityksessä todetaan lisäksi, että *Suomi pyrkii vähentämään etenkin yritysten hallinnollista taakkaa lisäävää sääntelyä*. Tämä on tärkeä linjaus, jonka puolesta tulee työskennellä aktiivisesti, jotta yritysten hallinnollista taakkaa saadaan pienennettyä myös käytännössä.

- Valtioneuvoston selvityksessä sanotaan perustellusti, että *korkean kyberturvallisuuden tason ja osaamisen merkitys Euroopan kilpailukyvylle tulee tunnistaa* ja että *kokonaisturvallisuusajattelua ja suomalaista huoltovarmuuskonseptia on edistettävä myös EU-tasolla*.

Edellä olevan lisäksi seuraavassa näkökohtia huomioitavaksi Suomen tavoitteissa vaikutettaessa seuraavan EU-komission ohjelmaan

Kasvua digitalisaation avulla ja televiestintäsektorin investointitarpeet

Selvityksessä korostetaan EU:n sisämarkkinoiden kasvun hakemista digitalisaatiosta.

- Julkishallinnon tuleekin määrätietoisesti digitoida julkisia palveluita hyödyntämällä yritysten tuottamia palveluja. Julkisen sektorin tulee toimia digitalisaation mahdollistajana mm. asettamalla sääntely ja lainsäädäntö tukemaan ja edistämään digitalisointia. Kun sähköisten palvelujen tarjonta ja käyttö lisääntyvät, julkinen palvelutuotanto tehostuu ja yhteisiä verovaroja säästyy. Kaikki minkä voi digitoida, kannattaa digitoida.

- Digitalisaatio, yritysten ja yhteisöjen tuottavuuden kasvu, arjen toimet ja toisaalta palvelut edellyttävät laadukkaita tietoliikenneverkkoja, joita kaikkien kansalaisten ja yritysten on mahdollisuus hyödyntää.

- Digitaalisen yhteiskunnan toiminta onkin kaikissa tilanteissa varmistettava. Jatkossakin voidaan markkinaehtoisesti tuottaa luotettavasti toimivat, varmennetut tietoliikenneverkot ja asiakkaille nopeita yhteyksiä hyödyntävät turvalliset palvelut. Esimerkiksi koronapandemiassa yhteiskunnan ja yritysten toiminta, kuten etätyö ja opiskelu, ei olisi ollut mahdollista ilman laadukkaita, luotettavia ja turvallisia yhteyksiä. Kyberturvallisuustoimintaa tukevat hyvät ja tasapainoiset sähköisen viestinnän palvelulain verkkoturvallisuutta koskevat linjaukset.

- Suomi on menestynyt erinomaisen hyvin EU:n digivertailuissa. Kehittyneet ja kilpailukykyiset viestintäverkot ovat suomalaisten kansalaisten ja yritysten etu. Monissa muissa EU-maissa investoinnit televerkkoihin ja digitaaliseen infraan eivät ole toteutuneet toivotulla tavalla. Yhdeksi keinoksi on esitetty rajat ylittävän konsolidaation vauhdittamista regulaation keinoin, jolloin Euroopassa olisi lopulta hyvin vähäinen määrä operaattoreita. Regulaation keinoin ei tällaista kehitystä tule edistää.

- Televiestintäverkkojen merkitys kriittisenä infrastruktuurina on suuri. Ne toimivat myös puhtaan siirtymän mahdollistajina. Teleyritysten investoinnit Suomessa ovatkin jo useiden vuosien ajan olleet puolen miljardin euron vuositasolla. Tulevina vuosina tietoliikenneverkon investointikustannukset ovat nousemassa korkeiksi. Tähän vastaamiseksi olisi tehtävä mm. seuraavaa:

  - On tärkeää vähentää esteitä verkkoinfrastruktuurin rakentamiselle: Gigabit Infrastructure Act (GIA) oli hyvä alku, mutta tarvitaan lisää toimia.

  - Entistä paremmat laajakaistayhteydet tulee jatkossakin toteuttaa markkinaehtoisesti, asiakaslähtöisesti ja teknologianeutraalisti.

  - Laajakaistarakentamisen esteitä tulee poistaa kuntien lupakäytäntöjä yhdenmukaistamalla ja keventämällä sekä siirtymällä lupamenettelystä ilmoitusmenettelyyn. Lisäksi mobiiliverkkojen tukiasemien sijoitusoikeus on toteutettava veloituksetta valtion ja julkishallinnon omistamiin kiinteistöihin ja muuhun julkiseen infraan.

  - Suomen edistyksellinen taajuuspolitiikka on mahdollistanut suomalaisille erinomaiset verkot ja maailman suurimman mobiilidatan käytön. Kun taajuushuutokaupoilla ei ole kohtuuttomasti rahastettu, rahat on voitu käyttää verkkojen rakentamiseen ja asiakashinnat ovat pysyneet kohtuullisina. Mobiilidatan käytön koko ajan kasvaessa tarvitaan taajuuksia jatkossakin: 5G-taajuuskaista 3800-4200 MHz tulisikin saada mobiilioperaattoreiden käyttöön.

  - Tower-yhtiöiden liialliselle ja monopolistiselle tukkuhinnoittelulle tulisi asettaa rajat.

Puhdas siirtymä ja joustavuus sähkömarkkinoilla

Suomen avaintavoitteissa on perusteltua korostaa puhdasta siirtymää.

ICT-alalla on iso kädenjälki energiansäästöä ja energiatehokkuutta toteutettaessa. Selvityksessä sanotaankin hyvin, että *digitaalisten ratkaisujen mahdollisuudet energiatehokkuuden parantamisessa sekä kasvihuonekaasupäästöjen ja muun ympäristökuormituksen vähentämisessä tulee ottaa täysimääräisesti käyttöön*.

Tietoliikennealan tarjoamat tuotteet ja palvelut auttavat kuluttajia ja muita toimialoja parantamaan omaa energiatehokkuuttaan muun muassa liikenteessä, teollisuudessa, rakentamisessa ja etätyössä.

- Energiapolitiikassa on tärkeää edistää sähkömarkkinoiden joustavuutta ja tukea älykkäitä sähkövarastointi- ja optimointiratkaisuja. Itsenäisten aggregaattoreiden pääsy markkinoille tulisi tehdä mahdollisimman joustavaksi, minkä avulla voidaan mm. tasata sähkön hintahuippuja ja tasapainottaa energiajärjestelmää.

Kunnioittavasti

ELISA OYJ

Jyri Järvihaavisto
Yhteiskuntasuhdejohtaja